

ONLINE SATIŞLARDA PİYASA GÖZETİMİ ŞEKİLLENİYOR

Pelin Baysal & Ilgaz Önder

Aday ülkelerin yasal ve idari reformlarının gerçekleştirilmesi amacıyla Avrupa Birliği'nin sağladığı destek programı kapsamında Ticaret Bakanlığı 'E-Ticarette Ürün Güvenliği' projesini 2024 yılı ortasında resmen başlatmış, bunun ilk somut adımı olarak da 30 Ekim 2024'te Uzaktan İletişim Araçları Yoluyla Arz Edilen Ürünlerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliğini çıkarmıştır.

1 Nisan 2025 tarihinde yürürlüğe girecek bu yönetmeliğin hukuki altyapısı halihazırda 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu ve piyasa gözetim ve denetimine ilişkin Çerçeve Yönetmelikte yapılmıştır. İlgili mevzuatı uygulayacak yetkili kuruluşların idari, mali ve teknik altyapılarının güçlendirilmesi ise Ticaret Bakanlığının gündemindeki yerini korumaktadır.¹

Bu yönetmeliği, Ticaret Bakanlığı, mevzuatın ifadesiyle 'tek irtibat birimi' olarak, yetkili kuruluşlar arasındaki iş birliği ve koordinasyonu sağlama görevine istinaden, sadece kendi alanına giren ürünler için değil, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı gibi diğer bakanlıkların alanına giren ürünleri de kapsayacak şekilde kaleme almıştır.

Ürün tanımı ise, mevcut mevzuatta olduğu gibi "her türlü madde, müstahzar ve eşya" olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma, yazılımların girip girmediği konusu belirsizliğini korumaya devam etmektedir.

Bu yönetmelikle getirilen değişikliklerden Bakanlık önemli gördüklerini resmî web sitesinde kamuoyuyla paylaşmıştır²:

1. Türkiye'de yerleşik bir iktisadi işletmeci bulundurma şartı getirildi

Yönetmeliğin 5. maddesi, bir ürünün ilgili internet sitesinde 'Türkçe dil seçeneği sunulması' gibi durumlarda piyasada bulundurulmuş sayılacağını düzenlemektedir. İlgili hüküm bunun devamında bazı ürünlerin, ancak Türkiye'de yerleşik bir iktisadi işletmeci tarafından piyasada bulundurulabileceğini şart koşturmaktadır.

İktisadi işletmeci, Türkiye'de yerleşik imalatçı olabildiği gibi, imalatçının Türkiye dışında olduğu hallerde,

¹ <https://ticaret.gov.tr/haberler/bakan-bolat-piyasa-gozetimi-denetimi-ve-urun-guvenligi-degerlendirme-kurulunda-konustu>

² <https://ticaret.gov.tr/haberler/ticaret-bakanliginin-uzaktan-iletisim-araclariyla-satilan-urunlerin-denetimine-iliskin-duzenlemesi-resmi-gazetede-yayimlandi>

- İthalatçı,
- İmalatçının yetkili temsilcisi veya
- İfa hizmet sağlayıcı

olabilir.

Türk hukuk sistemine ilk kez bu yönetmelikle giren ifa hizmet sağlayıcı kavramı, “ürünün sahipliğini almaksızın, posta hizmetleri, koli veya parsel sevkiyat hizmetleri, diğer posta hizmetleri veya navlun taşıma hizmetleri hariç olmak üzere depolama, paketleme, adresleme ve nakliye hizmetlerinden en az ikisini sunan gerçek veya tüzel kişi” olarak tanımlanmıştır. İfa hizmet sağlayıcı, ürüne ve tedarik zincirine olan katkısının niteliğine göre, kimi zaman bir dağıtıcı kimi zamansa bir imalatçı gibi sorumluluğa tabi tutulmaktadır.

Ancak bir yerleşik iktisadi işletmeci tarafından piyasada bulundurabilecek ürün listesi, Bakanlığın resmî web sitesinde ilan edilmiştir.³ Bu ürün listesi oldukça uzundur ve oyuncaklardan elektronik eşyalara, yapı malzemelerinden deniz taşıtlarına kadar çok geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır.

2. Satış ilanlarında ürün bilgilerine yer verilmesi zorunluluğu

Yönetmeliğin 6. Maddesi, elektronik ortamda yer alan satış ilanlarında, imalatçının veya duruma göre diğer bir yerleşik iktisadi işletmecinin ismi, kayıtlı ticaret unvanı ve e-posta dahil iletişim adresi bilgilerinin yanı sıra;

- İlgili teknik düzenlemelere göre ürünlere iliştilmesi gereken Türkçe dilinde uyarı ve güvenlik bilgilerinin ve uygunluk işaretlerinin ve
- Ürünün fotoğrafı, tipi ve onu tanımlayacak tüm bilgilerin

yer almasını gerektirmektedir.

Yetkili kuruluş, bu gereklere riayet edilmediğini tespit ettiği hallerde, iktisadi işletmeye uygunsuzluğun giderilmesi için yazılı olarak uyarıda bulunacaktır.

Bu uygunsuzluğun iki iş günü içinde giderilmemesi, iktisadi işletmeciye ulaşılamaması ya da ürünün arz ettiği tehlikenin ciddi olması durumunda, yetkili kuruluş bir takım idari cezalarla birlikte⁴, hemen aşağıda bahsedilecek içeriğin kaldırılması ve/veya erişimin engellenmesi yollarına da başvurabilecektir.

³ <https://ugdgm.ticaret.gov.tr/duyurular/uzaktan-iletisim-araclari-yoluyla-piyasaya-arz-edilen-urunlerin-piyasa-gozetimi-ve-denetimi-yonetmeligi-yayimlandi>

⁴ 7223 sayılı kanunun ‘İdari para cezaları’ başlıklı 20. maddesinde:

- Ürünün mevzuatın gerektirdiği model, parti ve seri numarası veya ayırt edilmesini sağlayacak diğer bilgilerin yer almaması halinde 33.679 TL’den 336.792 TL’ye kadar
- İktisadi işletmenin ismini, kayıtlı ticari unvanını veya markasını ve kendisine ulaşılabilir açık adresini belirtmemesi halinde 33.679 TL’den 336.792 TL’ye
- Nihai kullanıcıların ürünün taşıyabileceği risklere karşı tedbir alabilmeleri için gereken bilgilerin yer almaması halinde 48.113 TL’den 481.132 TL’ye kadar
- Ürün montaj, kullanım ve bakım talimatları ile güvenlik kurallarının belirtilmemesi halinde 48.113 TL’den 481.132 TL’ye kadar
- Ürünün teknik mevzuata uygun olmaması halinde 96.226 TL’den 962.265 TL’ye kadar
- Ürünün uygunsuzluğunun aynı zamanda ciddi bir güvenlik riski taşıması halinde 240.566 TL’den 2.405.665 TL’ye kadar idari para cezası öngörülmüştür.

3. Uygunsuz ürünlerin satış ilanları 24 saat içerisinde kaldırılacak

Yönetmelik, ürünlerin elektronik ortamda piyasa arzını ve piyasada bulundurulmasında önemli rol oynayan aracı hizmet sağlayıcıların yükümlülükleri konusuna da geniş bir yer ayırmıştır. Yönetmeliğe göre “başkalarına ait iktisadi ve ticari faaliyetlerin yapılmasına elektronik ticaret ortamını sağlayan” bu gerçek veya tüzel kişiler,

- Sağlamış oldukları ortamı (platformu), ilgili iktisadi işletmecilerin ilanda yer alması gereken bilgileri sunmalarına imkân verecek şekilde tasarlayıp düzenlemeli,
- Üründeki uygunsuzluktan haberi olması halinde bununla ilgili içeriği platformdan derhal kaldırmalı veya erişimi engellemeli ve yetkili kuruluşu bilgilendirmeli,
- Uygunsuz bir ürünün geri çağırıldığı hallerde, nihai kullanıcıları gecikmeksizin haberdar etmeli,
- Tedarik zincirinde yer alan bir önceki ve varsa bir sonraki iktisadi işletmecinin ticari unvanı ve iletişim bilgileri gibi bilgileri en az on yıl boyunca muhafaza etmeli ve
- Yetkili kuruluşlar ile her daim işbirliği içinde hareket etmelidir.

Bu işbirliği kapsamında, aracı hizmet sağlayıcılara bir takım ek ödevler de yüklenmiştir. Buna göre;

- Aracı hizmet sağlayıcıları, yetkili kuruluşların piyasa gözetimi faaliyetleri kapsamında aldığı bazı idari yaptırımların (mevzuata aykırı ilanların platformdan kaldırılması gibi) muhatabıdır ve bunların gereğini 24 saat içinde yerine getirmekle yükümlüdür.
- Yetkili kuruluşlar, aracı hizmet sağlayıcıdan ihlale konu içeriğin platformda gelecekte de bulundurulmamasını talep edebilir.
- Aracı hizmet sağlayıcısının bu taleplere riayet etmemesi halinde, yetkili kuruluş Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna bildirim yapmak suretiyle URL adresine erişimin engellenmesi ve benzeri yaptırımlara başvurabilecektir.

4. Platformlar ‘Ürün Güvenliği Temas Noktası’ belirleyecek

Yukarıda da belirtildiği gibi aracı hizmet sağlayıcılara gerek kamu otoritelerine karşı gerek nihai kullanıcılara karşı bir takım işbirliği ve bilgilendirme yükümlülüğü yüklenmiştir.

Yönetmeliğin 10. maddesi aracı hizmet sağlayıcıların bu yükümlülüklerini hızlı bir şekilde yerine getirilebilmeleri ve her daim erişilebilir olmalarını teminen ‘ürün güvenliği temas noktası’ kurmalarını gerektirmektedir. Bu ‘nokta’, yönetmelikte bir “elektronik iletişim adresi” olarak tarif edilmiştir. Bu iletişim adresinin nihai amacı idari makamların talimatlarını ve taleplerini karşılamak ve de geri çağırma gibi durumlarda nihai tüketicileri takip edilebilir bir şekilde bilgilendirmektedir.

Bu tutarlar her yıl piyasa koşullarına göre yeniden değerlendirilmekte olup, 01.01.2025 tarihine kadar geçerlidir.

Yönetmelik her geçen gün daha da yaygınlaşan ve geleneksel satış ağının yerini alan elektronik ortamların denetimine dair önemli bir gereksinimi karşılamaktadır. Avrupa Birliği mevzuatıyla uyumluluğu geliştirmeyi amaçlayan bu düzenleme yerel aktörlere önemli roller ve sorumluluklar yüklemektedir. Bu aktörlerin kurumsal yapılarını ve iş akış şemalarını bu düzenlemelere göre şekillendirmeleri için Yönetmeliğin yürürlüğe gireceği 1 Nisan 2025 tarihine kadar çok da uzun sayılamayacak bir süreleri vardır.

Ayrıntılı bilgi için iletişime geçin:

Pelin BAYSAL
pelin@baysaldemir.com

Ilgaz Önder
ilgaz@baysaldemir.com